Regio Deal Noord-Limburg

Partijen:

1. de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw drs. C.J. Schouten, hierna te noemen: LNV;
2. de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw drs. K.H. Ollongren;
3. de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer drs. R.W. Knops;
4. de Minister van Justitie en Veiligheid, de heer F.B.J. Grapperhaus, hierna te noemen: JenV;
5. de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven, hierna te noemen: OCW;
6. de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer, hierna te noemen: EZK;

Partijen onder 2 en 3 hierna samen te noemen: BZK;
Partijen genoemd onder 1 tot en met 6 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: het Rijk;

7. Het College van Gedeputeerde staten van de provincie Limburg, namens deze: de heer drs. Th. J.F.M. Bovens, hierna te noemen: Provincie Limburg;
8. De Colleges van burgemeester en wethouders van de acht samenwerkende gemeenten in de regio Noord-Limburg:
    a. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Beesel, namens deze: de heer B.C.M. Vostermans;
    b. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen, namens deze: mevrouw M.H.E. Pelzer;
    c. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Gennep, namens deze: de heer W.I.I. van Beek;
    d. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas, namens deze: de heer R.F.I. Palmen;
    e. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Mook en Middelaar, namens deze: de heer mr. drs. W. Gradisen;
    f. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Peel en Maas, namens deze: mevrouw W.J.G. Delissen-van Tongerlo;
    g. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Venlo, namens deze: de heer A.S. Scholten;
    h. het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Venray, namens deze: de heer L.M.C. Winants;

    hierna gezamenlijk te noemen: Regio Noord-Limburg;

Partijen genoemd onder 7 en 8 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: Regio;

Alle Partijen hierna allen tezamen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Deze Regio Deal is tot stand gekomen tijdens de Coronapandemie. De context waarin deze Regio Deal tot stand is gekomen, heeft betekenis gehad voor de wijze waarop Partijen gezamenlijk tot een uitwerking van de Regio Deal zijn gekomen. De verschillende stappen op weg naar deze Regio Deal zijn anders geweest, doordat Partijen elkaar niet in persoon hebben kunnen zien en spreken en bijeenkomsten en werksessies online en telefonisch plaats hebben moeten vinden. Partijen onderstrepen het belang van commitment en draagvlak bij alle betrokken stakeholders van de Regio Deal, zowel in de Regio als bij het Rijk. Partijen hechten hier onverminderd aan en hebben daarom gezamenlijk extra oog voor het borgen van dit commitment en het draagvlak tijdens de uitvoeringsfase van deze Regio Deal. Juist in deze ingewikkelde tijd vinden Rijk en Regio het van groot belang om gezamenlijk te investeren in en een impuls te geven aan de brede welvaart en het toekomstperspectief van bewoners en bedrijven in de regio. De drie Planbureaus wijzen in hun briefadvies[1] aan het kabinet d.d. 28 mei 2020 op de noodzaak om als gevolg van de Coronapandemie te blijven werken aan brede welvaart en daarbij ook oog te hebben voor regionale verschillen. Uitvoering van deze Regio Deal kan daarmee bijdragen aan gewenst herstel.
2. Het kabinet Rutte III erkent dat elke regio uniek is. Regio's hebben verschillende kenmerken waardoor elke regio behoefte heeft aan een eigen aanpak en afweging bij het aanpakken van de regionale opgave. De verschillende krachten en uitdagingen die specifiek zijn voor een regio vormen de basis voor een regionale opgave om de brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht te bevorderen.
3. De regionale opgave heeft een meervoudig karakter en vergt een integrale aanpak op de verschillende opgaven. Doel is om door verschillende beleidskolommen heen te werken. Verder heeft de regionale opgave een gebiedsoverstijgende impact, waardoor inzet op rijksniveau nodig is, maar die ook zorgt voor een vliegwieleffect.
4. Regio Deals hebben tot doel om de regionale opgave aan te pakken. Hierbij wordt samengewerkt tussen vakdepartementen, decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Voor deze regionale opgaven stelt het kabinet middelen beschikbaar uit de Regio Envelop, waaruit Regio Deals worden gefinancierd tussen het Rijk en de regio. Ook vanuit de regio zelf wordt gezorgd voor financiering (regionale publieke en private cofinanciering). Ter onderstreping van hun partnerschap hebben Rijk en Regio als vertrekpunt dat de rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale publieke cofinanciering. De middelen uit de Regio Envelop dienen verder als vliegwiel voor extra investeringen in de regionale ontwikkeling zodat uiteindelijk vanuit de regio nog meer financiering wordt ingezet voor de aanpak van de regionale opgave.
5. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende financiering van zowel Rijk als regio is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.
6. Met de Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. Het ondertekenen van de Regio Deal is daarbij niet het eind, maar slechts het begin van de samenwerking.
7. De bijdragen uit de Regio Envelop zijn bedoeld als een tijdelijke en eenmalige impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen geborgd moeten zijn.
8. Regio Deals gaan om meer dan alleen de gecoördineerde inzet van financiële middelen. Zij kenmerken zich ook door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen, creëren nieuwe

[1] SCP, PBL en CPB, Aandachtspunten voor een herstelbeleid, briefadvies aan het kabinet, 28 mei 2020.

samenwerkingsvormen en niet-financiële ondersteuning om de in de regionale opgave gestelde ambities en doelen te bereiken. Regio Deals leveren daarmee een bijdrage aan welvaart in brede zin.

9. De in de Regio Deal gemaakte wederzijdse afspraken over ambitie, doelen, beoogde resultaten, inzet en aanpak zijn in gezamenlijk overleg en met onderlinge overeenstemming tussen Rijk en Regio tot stand gekomen.
10. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals derde tranche worden door LNV beschikbaar gesteld als een specifieke uitkering op grond van de Regeling specifieke uitkering Regio Deals derde tranche.

Specifieke overwegingen

De Regio Noord-Limburg
De Regio Noord-Limburg bestaat uit acht Noord-Limburgse gemeenten: Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Mook en Middelaar, Venlo en Venray. In de regio wonen circa 280.000 mensen. De regio grenst voor een groot deel aan de deelstaat Noordrijn Westfalen. Deze internationale context is (mede) bepalend voor de kansen en opgaven in de regio. Binnen een straal van 100km rondom Noord-Limburg wonen 15,6 miljoen mensen. De regio Noord-Limburg ligt geografisch gezien, op het kruispunt van de economisch georiënteerde oost-west as (Rotterdam – Ruhrgebied) en de kwalitatief landschappelijk-recreatief en sociaal georiënteerde noord-zuidas (Maas – Beesel tot Mook en Middelaar).

Binnen de economie zijn de belangrijkste sectoren agribusiness, de logistiek, vrijetijdseconomie en de maakindustrie. Hier liggen opgaven als: verbreden van economie, verleggen van focus van kwantiteit naar kwaliteit, overgang naar duurzaam en circulair produceren, een gezond (leef)milieu en efficiënt gebruik van alle vervoersmodaliteiten. Een groei van de arbeidsproductiviteit is hier nog te realiseren. Deze ligt op een lager niveau dan gemiddeld in Nederland behalve in de landbouw en overige zakelijke diensten (Bureon en Roots, 2018). De kwalitatief landschappelijk-recreatief georiënteerde noord-zuidas (Maas – Beesel tot Mook en Middelaar) is het natuurlijke, authentieke complement van deze economische as. De Maas, het landschap, de cultuur en de gemeenschap vormen deze as. Soms staat deze as echter onder druk door de andere as, vanwege de ruimtevraag van de economische activiteiten, of andere ontwikkelingen. De opgave is om er voor te zorgen dat dit ecosysteem van gemeenschappen, landschap en cultuur wordt versterkt, zodat dit ook voor de toekomst een belangrijke reden is waarom mensen hier willen wonen en werken.

Noord-Limburg is van oudsher een leidende regio op het gebied van (gezonde) voeding en het aandeel werkgelegenheid in de landbouw is in Noord-Limburg 4,5 keer zo groot als in Nederland (UWV, 2013). De regio is het grootste aaneengesloten grensoverschrijdende tuinbouwgebied van West-Europa. Niet voor niets is hier de zogeheten “Venlo-kas” ontwikkeld, die door professionele kwekers wereldwijd wordt gebruikt, omdat het ontwerp heeft bewezen de meest economisch rendabele kasconstructie te zijn die geschikt is voor alle gewassen en voor de meeste uitlopende klimaatomstandigheden. Ook heeft de regio een internationaal sterke positie als het gaat om veredelingstechnieken. De land- en tuinbouw staat aan de vooravond van een grote transitie. De samenleving verwacht van deze ondernemers dat zij duurzamer gaan produceren en tegelijkertijd bijdragen aan het mondiale voedsel- en gezondheidsvraagstuk. Nieuwe technologie draagt bij aan nog hogere voedselveiligheid en aan een lagere milieudruk (LNV, 2018).

Gemeenschapszin is sterk verankerd in deze regio. In de regio is de afgelopen jaren geëxperimenteerd met een zelfsturingsconcept dat niet alleen voor de regio of Limburg, maar zelfs ook een voorbeeldfunctie landelijk kan vervullen (SCP, 2014). Dat is terug te zien doordat de inwoners, verenigingen, organisaties en bedrijven zich zelf verantwoordelijk voelen voor de kwaliteit van hun lokale gemeenschap en directe leefomgeving. De overheid inspireert, verbindt en faciliteert dat deze leef-, woon- en werkgemeenschappen in gezamenlijkheid hun eigen toekomst bepalen. De overheid is betrokken, zonder sturend te zijn of over te nemen, maar kijkt daarbij wel steeds wat er lokaal aan sociaal kapitaal en zelforganiserend vermogen voorhanden is. Dit gedachtegoed is ontwikkeld vanuit de gemeente Peel en Maas en vindt nu zijn weg breder in de Regio Noord Limburg.

De opgave van de regio Noord-Limburg
Alle bovengenoemde factoren hebben invloed op de brede welvaart in de regio. Gezondheid is daarbij de verbindende schakel tussen de economische activiteiten in en het sociaal maatschappelijke ecosysteem van de regio Noord-Limburg. Iedereen wil gezond zijn en blijven. Iedere ondernemer wil een gezond bedrijf en ieder verenigingsbestuur een gezonde vereniging. In Noord-Limburg gaat groei van welvaart hand in hand met de ontwikkeling van welzijn, van vitale gemeenschappen en duurzame leefomgeving. Vanuit de kracht en de groeipotentie van de Noord-Limburgse samenleving en in combinatie met de grote (nationale) transitie-opgaven voor de komende jaren die in de regio samenkomen, specifiek die richting kringlooplandbouw, circulaire economie en de energietransitie, geeft de Regio Deal Noord-Limburg een impuls aan een krachtige (Eu)regionale samenwerking met een samenhangend pakket van activiteiten om te werken vanuit een vijftal samenhangende thema's aan de brede welvaart van de regio Noord-Limburg.
De Regio Noord-Limburg heeft zich verenigd rond de ambitie om de gezondste regio van Nederland te worden. Hiertoe stelden zij al eerder een regiovisie en investeringsprogramma op. De Regio Deal Noord-Limburg sluit hier naadloos bij aan. De Regio Deal Noord-Limburg investeert langs vijf thema's, die aansluiten met actielijnen uit de regiovisie:

<u>Thema 1: "Future Farming"</u>
Nieuwe maatschappelijke opgaven dwingen (ook) de Noord-Limburgse landbouw tot een transitie richting kringlooplandbouw. Deze omslag zal veel innovaties vragen en uitlokken waarvoor Nederland kan bogen op een sterke traditie in hechte samenwerking tussen wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek en de toepassing van nieuwe kennis in bedrijven (LNV, 2018). Het Realisatieplan visie LNV promoot dat kennis en innovatie op de omslag naar kringlooplandbouw worden gericht. Hierbij roept de minister van LNV op om niet te blijven hangen in kleinschalige veranderingen, maar gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen om massa te creëren om de maatschappelijke meerwaarde en economische kansen van kringlooplandbouw niet te missen (LNV, 2019).
Noord-Limburg kiest ervoor om, in lijn met de samenwerkingstraditie en uitgaande van de kracht van de regio te investeren in 'future farming'. Onder future farming wordt een high-tech (vaak kapitaalintensief) systeem voor het duurzaam en schoon verbouwen van voedsel verstaan. Het gaat dan om technische innovaties op het gebied van precisie-landbouw (sensoren, GPS, robotisering, bijzondere machines), digitalisering (verzamelen en toepassen gegevens), geavanceerde klimaatinstallaties alsook plantveredeling (versterken bijzondere eigenschappen) (ISO, 2017). De ontwikkeling, toepassing en vermarkting van nieuwe technologie bieden niet alleen perspectief op een duurzamer land- en tuinbouw maar ook op ontwikkeling van nieuwe (high-tech) agribusiness. Op die manier kunnen emissies worden teruggedrongen en kan de druk op de leefomgeving worden verkleind. Zo levert de Regio Noord-Limburg via een sterke publiek-

private samenwerking een bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van leven en leefomgeving in de regio en elders, nu en in de toekomst en inspelend op de mondiale ontwikkeling van de vierde agrarische revolutie en 'future farming' (World Economic Forum, 2017; World Government Summit, 2018).

Thema 2: "Vitaal en gezond"

De regio kent een relatief ongezonde bevolking, waaronder veel overgewicht. Circa 47% van de volwassenen tussen 19-64 jaar en 60% van de 65+ers hebben overgewicht. Qua gezonde voeding haalt slechts 28% van de volwassenen tussen 19-64 jaar en 47% van de 65+ers de zogenaamde fruitnorm (GGD Limburg Noord, 2018). Door inwoners te stimuleren gezonder te leven, worden hoge gezondheidszorgkosten voorkomen en ontstaat meer perspectief voor welzijn en brede welvaart voor de inwoners.

De historie in voeding maakt dat de regio zich schaart achter de ambitie om de Gezondste Regio te worden. De afgelopen jaren zijn er in diverse kernen, dorpen en wijken initiatieven ontwikkeld om positieve gezondheid op talloze terreinen vorm te geven. Zo zijn er initiatieven met aandacht voor gezonde leef-en eetstijlen, preventie beginnend vanaf de vroege jeugd, de bewustwording en op maat ontwikkelde gepersonaliseerde voedingsprogramma's met name in sociaal zwakkere wijken en kernen. Gezondheid is de verbindende schakel in de regio. De term gezondheid wordt hier in de breedste zin des woords bedoeld. Het gaat over een gezonde bevolking, over gezonde voeding, een gezonde leefomgeving, maar ook over een gezond ondernemersklimaat en arbeidsmarkt, een gezonde samenwerking met de oosterburen en gezonde gemeenschappen in wijken, buurten en kernen. De opgave is om de meervoudige aanpak van positieve gezondheid breed te verankeren in vele organisaties, instellingen en bedrijven in de regio, om de burgers zelf meer regie te geven in welke bijdrage de ze zelf actief kunnen leveren én mensen met problemen en hulpvragen met persoonlijke benadering en werkwijze verder te helpen.

Thema 3: "Talent aantrekken en behouden"

De samenstelling van de bevolking van Noord-Limburg verandert. Jongeren trekken weg en mensen worden steeds ouder. De demografische ontwikkeling zorgt in de regio Noord-Limburg de komende jaren voor een afnemende, maar ook voor een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking. Dat is nu al zichtbaar in de fors gegroeide stijging van de arbeidsmigratie (SEO, 2018; E'til, 2018), teruglopende leerlingenaantallen in het basis-, voortgezet onderwijs, MBO en Hoger Onderwijs (OCW, 2018). De aantrekkingskracht van de meer verstedelijkte regio's rond Noord-Limburg, zoals Eindhoven, Nijmegen en Helmond is met name voor studenten in het hoger onderwijs duidelijk zichtbaar, merken de onderwijsinstellingen in de regio.

Voor het bestendigen van de gemeenschapszin in de regio is juist het behouden van jongeren voor de regio belangrijk. Daarnaast is voor de relevante sectoren van deze regio zoals de high-tech agribusiness, logistiek en maakindustrie personeel nodig met de juiste opleidingsachtergrond. In het verlengde van deze ontwikkelingen ligt er een opgave om talent op alle niveaus en in alle vormen te behouden, aan te trekken en te integreren in de regio Noord-Limburg, door de bestaande bevolking op te leiden en om te scholen voor de bestaande en toekomstige arbeidsmarkt en hen toe te rusten voor het werk in deze regio.

Tenslotte is een belangrijke opgave de aansluiting met de arbeidsmarkt aan de Duitse kant van de grens. Als de drie (grens)regio's Noord-Limburg, Viersen en Kleve erin slagen om hun arbeidsmarkten door middel van grensoverschrijdende samenwerking te integreren, neemt het aantal beschikbare banen voor de inwoners van alle drie de regio's toe. Voor Noord-Limburg met maar liefst 635.000 banen, voor Kleve met bijna 400.000 banen en voor Viersen met 210.000 banen (Atlas voor gemeenten, 2013).

Thema 4: "Veilige en leefbare omgeving"
Een uitdaging die in de economische transities van de land- en tuinbouw maar ook de logistieke ontwikkelingen in de regio naar voren komt, in combinatie met het relatieve grote buitengebied en een lange buitenlandgrens, zijn de gevaren van ondermijning en verslechtering van de veiligheid en leefbaarheid. In deze sectoren staan de traditionele verdienmodellen onder druk en zoeken sommige ondernemers naar andere, soms illegale, manieren om hun inkomen aan te vullen, of worden ze onder druk gezet om mee te werken. Het buitengebied in de regio Noord-Limburg is hiervoor kwetsbaar vanwege de geringe bevolkingsdichtheid, de goede bereikbaarheid en de nabijheid van de grens. Vanuit dat oogpunt is het aanlokkelijk om hier drugs te produceren en/of het afval daarvan te dumpen in de natuur. Ook in woonwijken wordt drugsafval gevonden. Zowel in de sociaal zwakkere wijken en dorpen alsook het buitengebied wordt de noodzaak van handhavend optreden, gecombineerd met een preventieve aanpak – waarin de sociale opgave ook verbonden is met de fysieke transformatie van wijken en kernen – steeds urgenter.
De nabijheid van de grens, een groot buitengebied en veel vraag naar laaggeschoolde arbeid in de primaire sector en logistiek maakt dat deze regio kwetsbaar is voor (drugs)criminaliteit, arbeidsuitbuiting en ondermijning. Ondernemers hebben veelal medewerkers uit andere Europese landen in dienst. Dikwijls worden arbeidsmigranten in Duitsland gehuisvest. Het is van belang dat dit gebeurt onder vergelijkbare omstandigheden als die Nederland wenselijk worden geacht. In bredere zin leiden deze ontwikkelingen tot een laag gevoel van veiligheid en hoge criminaliteitscijfers.

Thema 5: "Grensoverschrijdende samenwerking met Niederrhein"
Samen met de regio Niederrhein vormt de regio Noord-Limburg het grootste aaneengesloten tuinbouwcomplex van Europa. Aan beide zijden van de grens spelen vergelijkbare vraagstukken op het gebied van verduurzaming, groene energie en circulariteit. De grens vormt echter in de praktijk (nog) een barrière voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en steden. Er zijn reeds diverse samenwerkingsverbanden tussen zowel onderwijsinstellingen als bedrijfsleven over de grens, maar deze verdienen een extra impuls met ook structurele doorwerking. De barrièrewerking van de grens heeft met name te maken met de onvoldoende beheersing van de taal, (beroeps)cultuur, de kennisinfrastructuur die beter op elkaar kan aansluiten, de beperkte bekendheid van de Euregionale mogelijkheden over en weer, de andere manier van het organiseren van overheidstaken en bevoegdheden, het opereren in andere netwerken en elkaar niet kennen. De contacten die er zijn, zijn vaak persoonsgebonden en niet structureel ingebed.
Samenwerking met de regio Niederrhein biedt kansen tot ontwikkeling van de regio Noord-Limburg, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsmarkt, maar ook omdat de regio Noord-Limburg en Niederrhein zich gezamenlijk gaan positioneren als een van de grootste aaneengesloten tuinbouwcomplexen in de wereld. Vraagstukken rond verduurzaming spelen aan beide kanten en waar Nederland veel van Duitsland kan leren op het gebied van duurzame energie, kan Duitsland van Nederland leren waar het gaat om circulaire innovaties.

Aansluiting bij regionale beleidsdoelen, programma's of actieplannen
In 2018 startte de Regio Noord-Limburg met het opstellen van een nieuwe regionale visie en heeft deze kracht en dynamiek uit de samenleving actief omarmt. Gezamenlijk schaarden partners in de regio en de Provincie Limburg zich achter de ambitie om in 2040 de gezondste regio te zijn.
De Regio Noord-Limburg heeft, in de recent door de gemeenteraden vastgestelde regionale visie, dan ook vanuit het begrip van positieve gezondheid, dit toekomstperspectief neergelegd. Deze visie raakt alle sectoren, organisaties en doelgroepen in de samenleving. Een gezond bedrijfsleven met oog voor haar omgeving, een gezond verenigingsleven met vitale en duurzame participatie

van burgers, een gezond en toekomstbestendig onderwijssysteem en zorglandschap en een gezond en weerbaar landschap waarin het goed verblijven is recreëren is.

In 2019 is een regionale investeringsagenda opgesteld, die concrete invulling geeft aan de uitvoering van deze visie. Deze agenda vormt de basis en benoemt de regionale ambities, opgaven en belangrijkste thema's voor de periode 2019 - 2023. Daarmee wil de Regio bijdragen aan de ontwikkeling van brede welvaart in de regio, Limburg en euregio, Nederland, Europa en de wereld. De Investeringsagenda is opgebouwd uit en zestal programma's:

- Ondernemen & Innoveren: gezond ondernemen
- Vitaal & Gezond: gezond zijn en gezond blijven
- Toerisme & Leisure: gezond leven
- Landelijk gebied: gezonde leefomgeving
- Mobiliteit & Logistiek: gezond verbinden
- Energie & Klimaat: gezond verduurzamen

Daarnaast wordt er momenteel vanuit de Euregio Rijn-Maas-Noord gewerkt aan een nieuwe euregiovisie voor de periode na 2020 met het aflopen van 'De euregio maakt het verschil, 2014-2020', waarvoor de Regionale Innovatie Strategie 2021 – 2027 'Innoveren en realiseren met impact' als basis dient.
Tevens sluiten de thema's goed aan bij de samenwerking tussen Nederland en de deelstaat Noordrijn Westfalen. Tijdens de eerste 'regeringsdialoog NL-NRW' (november 2018) is het Verkenningsrapport Grensoverschrijdende samenwerking NL-NRW vastgesteld, gevolgd door de Grenslandagenda 2019 die op 9 mei 2019 in Venlo is bekrachtigd.

De Noord-Limburgse programma's sluiten goed aan bij de Limburgse provinciale prioriteiten en programma's, zoals het kader Limburgse landbouw & agrifoodsector, Uitvoeringskader Sociale Agenda, Veiligheidsagenda Limburg, Missiegedreven Economisch Beleidskader, Kwaliteit Limburgse Centra, Kader Circulaire Economie, Provinciale Energiestrategie, Mobiliteit- en bereikbaarheid, en het Kader Internationalisering. Samen met regio's Zuidoost-Brabant, Noordoost Brabant en Midden-Limburg wordt in het kader van voorlopig NOVI-gebied De Peel gewerkt aan een nieuw gedragen perspectief op brede welvaart en aanpak waarin economie, ecologie en de kwaliteit van de leefomgeving weer met elkaar in balans zijn.

De Regio Deal Noord-Limburg draagt bij en is daarmee ingebed in een breder kader van de regionale visie en investeringsagenda voor de toekomst, die uitgaan van de kracht en dynamiek die er in de Noord-Limburgse samenleving zit. Met de Regio Deal Noord-Limburg wordt ingezet op een vijftal thema's die naadloos aansluiten op deze visie en investeringsagenda en onderling ook een sterke samenhang en wisselwerking kennen.

Aansluiting bij nationale beleidsdoelen of programma's
De Regio Deal Noord-Limburg zet in op het integraal en gezamenlijk aanpakken van de regionale opgave rond gezondheid. De nationale ambities en missies van het realiseren van een duurzame kringlooplandbouw, gezonde en veilig voedselproductie, innovatiebeleid maar ook de samenwerking tussen onderwijsinstellingen met het (Eu)regionale bedrijfsleven, het voorkomen en tegengaan van (ondermijnende) criminaliteit zijn thema's waarin deze Regio Deal een brug slaat tussen regionale, interregionale en nationale prioriteiten.

Op het gebied van regelgeving liggen er zeker ook in de grensoverschrijdende contacten nog uitdagingen (bijv. stimuleren van de Duitse taal in het basisonderwijs en wederzijdse erkenning van diploma's in het MBO), maar denk ook aan de (on)mogelijkheden bij het uitwisselen van

informatie tussen instanties, overheden en rijksdiensten als het gaat om een (Eu)regionale aanpak van (ondermijnende) criminaliteit(bijv. Benelux-initiatief EURIEC). Ook zal er geleerd worden en ervaringen uitgewisseld worden met de Interbestuurlijke proeftuin grensoverschrijdende economische samenwerking tussen Noord-Limburg en Niederrhein.

De nationale kennis-en innovatieagenda's (KIA's) en het Topsectorenbeleid onderstrepen het belang van nieuwe inzichten en methodieken, best practices en kennis over gezond en veilige voedselsystemen van morgen, duurzame landbouw en grondgebruik of verlengen van de gemiddelde gezonde leeftijdsverwachting. De investeringen uit de Regio Deal Noord-Limburg stellen de Regio Noord-Limburg versterkt in de gelegenheid om de KIA's vanuit de Noord-Limburgse kwaliteiten op te pakken en via uitwisseling van kennis en informatie ten dienste te laten komen van de nationale ontwikkeling. Omgekeerd dragen de KIA's bij aan de versterking en verwaarding van de regionale kennis en kwaliteiten.

De Regio Deal Noord-Limburg draagt bij aan diverse opgaven uit het Regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" van het kabinet Rutte III en nationale beleidsdoelstellingen. Waar dit meerwaarde heeft trekken Rijk en Regio zo veel mogelijk als één overheid op, ook samen met andere regio's, om deze beleidsdoelstellingen voor de Regio Noord-Limburg te realiseren. Het gaat ten minste om de volgende beleidsdoelstellingen, te weten:

- Visie en Realisatieplan Landbouw, Natuur en Voedsel: bijdragen aan kennisontwikkeling en -toepassing van slimme, gezonde en/of circulaire agrarische producten en voeding
- Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid: bijdragen aan o.a. de missies Kringlooplandbouw (waaronder precisietechnologie en nieuwe teeltsystemen), Circulaire Economie, Emissieloze Mobiliteit, Smart Industry.
- MKB agenda: bijdragen aan de thema's internationaal ondernemen, toepassing van innovatie.
- de Nationale Omgevingsvisie: De Peel is aangewezen als voorlopig NOVI-gebied, dat zich behalve in de regio Noord-Limburg ook in de regio's Zuidoost-Brabant, Noord-Oost Brabant en Midden-Limburg bevindt.
- Grensoverschrijdende samenwerking (GROS). Door meer samen te werken met buurlanden moet de economische groei worden gestimuleerd en de innovatiekracht in de grensregio's worden versterkt. Ook leidt dit tot een verbetering van sociale en fysieke leefbaarheid.
- Het versterken van het beroeps- en hoger onderwijs, waaronder: de Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek "Houdbaar voor de toekomst", het Techniekpact, de wet Sterk Beroepsonderwijs (met betrekking tot doorlopende leerroutes, rijksbeleid rondom Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten en Jongeren in Kwetsbare Positie en Leven Lang Ontwikkelen en het Regionaal Investeringsfonds MBO;
- Breed offensief tegen georganiseerde criminaliteit.

Urgentie
De Regio Noord-Limburg staat voor een aantal opgaven, zoals de transitie naar kringlooplandbouw, het wegtrekken van jongeren uit de regio en ondermijnende criminaliteit. De samenwerking tussen overheden Rijk – Provincie Limburg –(Eu)regio is nodig om deze opgaven op te pakken. De Regio Noord-Limburg heeft zelf reeds een aantal bewegingen ingezet. Om deze duurzaam te verankeren is het nodig om nu daarop door te pakken.

Rol van het Rijk
De Regio Noord-Limburg is te klein om met de benodigde slagkracht grote nationale en internationale opgaven alleen op te lossen. Duurzame kringloopland- en tuinbouw, energietransitie, digitalisering en snelle technologische ontwikkelingen, druk op de

gezondheidszorg, de 'battle for talent', een veiligere, vitale en gezondere samenleving of de intensivering van onze euregionale en grensoverschrijdende samenwerking zijn opgaven die verder reiken dan de regio zelf. Het zijn nationale opgaven waarin de samenwerking tussen Rijk en Regio nodig is om, in verbinding met andere regio's, regio overstijgende oplossingen te vinden. Dit gaat verder dan een financiële impuls. In deze Regio Deal zullen Rijk en Regio bezien of er afspraken zijn te maken in de samenwerking op het gebied van knelpunten in wet- en regelgeving en kennisuitwisseling en gebruikmaking van elkaar grensoverschrijdende netwerken. Daarbij gaat het erom de groeipotenties van de regio Noord-Limburg te verzilveren, de kwaliteit van het leven en de leefomgeving te verbeteren en tenslotte te anticiperen op nieuwe perspectieven waar er sprake is van een noodzakelijke transitie. De lessen en praktijken die de Regio hiermee ontwikkelt, dragen bij aan de versterking van de brede welvaart, niet alleen in de Regio Noord-Limburg maar ook in de Peel en heel Nederland.

Komen het volgende overeen:

1. Ambitie, doel, beoogde resultaten en aanpak Regio Deal Noord-Limburg

Artikel 1 – Ambitie

Gezondheid is de verbindende schakel tussen de economische activiteiten op het gebied van 'future farming'. Een vitaal en gezond ecosysteem van de regio draagt in belangrijke mate bij aan de brede welvaart. Iedereen wil gezond zijn en blijven. Iedere ondernemer wil een gezond bedrijf en ieder verenigingsbestuur een gezonde vereniging. In de gezondste regio gaat groei van welvaart hand in hand met de ontwikkeling van welzijn en het behouden en aantrekken van jong talent, die vitale gemeenschappen vernieuwen en de leefomgeving ook toekomstbestendig maken. Bij het tegengaan van ondermijning met zowel een preventieve als repressieve aanpak wordt een veilige omgeving in wijken, buurten en dorpen gerealiseerd. Vanuit de kracht en de groeipotentie van de Noord-Limburgse samenleving en in combinatie met de grote (nationale) transitieopgaven voor de komende jaren die in de regio samenkomen, geeft de Regio Deal een versterkte impuls aan een krachtige (Eu)regionale samenwerking met een samenhangend pakket van activiteiten om de opgaven van nu én met oog voor toekomstbestendigheid tegemoet te treden.

Artikel 2 - Doel

De Regio Deal Noord-Limburg concretiseert deze ambitie verder in doelen op een vijftal thema's: Future Farming, vitaal en gezond, talent aantrekken en behouden, veilige en leefbare omgeving en grensoverschrijdende samenwerking. Deze thema's hangen sterk met elkaar samen en zijn belangrijk in het versterken van de brede welvaart in de regio Noord-Limburg.

Partijen streven per thema naar het realiseren van de volgende doelen:

<u>Thema 1: Future Farming</u>

Het hoofddoel van dit thema is het realiseren door de Regio van een innovatief en ondernemend (Eu)regionaal samenhangend systeem met als kristallisatiepunt de Brightlands Campus Greenport Venlo waarin mensen elkaar ontmoeten, kennis en ervaringen uitwisselen, regionale en internationale allianties aangaan en met nieuwe duurzame bedrijvigheid de grote transities en missies aanpakken rondom een duurzame en toekomstgerichte manier van ondernemen ('future farming'). Met de (door)ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo tot een nieuw hoogwaardig 'future farming' instituut komen ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen samen om te innoveren op het gebied van gezonde voeding en precisie-landbouw, met minder uitstoot en reststromen. Op deze campus wordt geïnnoveerd om het regionale agro-industrieel

complex mee te helpen bewegen in de transities in de landbouw, om het voortbestaan van de 1600 bedrijven in deze sector in deze regio te ondersteunen.

Met deze keuze bouwt de Regio voort op een specifiek palet aan regionale kwaliteiten, met naast een krachtige primaire sector en landbouwonderwijsinfrastructuur onder meer de aanwezigheid van een sterk veredelingscluster, een krachtige agro-maakindustrie rondom productiesystemen met veel ondernemersgedreven innovatie, een sterke positie in de (grensoverschrijdende) verslogistiek en een krachtige academische kennisdrager op het gebied van gezonde voeding. De regio profileert zich hiermee verder ten opzichte van andere agrarische regio's en Greenports in Nederland en geeft kleuring aan haar toegevoegde waarde binnen het bredere nationale palet.

In de periode 2020-2023 wordt er gewerkt aan de volgende subdoelen:

- het realiseren van een Brightlands Institute for the Future of Farming door de Regio waarin kennisinstellingen, regionaal bedrijfsleven de verbinding leggen tussen de veredelings- en primaire sector, gezondheidsexpertise en met de belangrijkste maatschappelijke opgaven voor de agrofoodsector;
- het bouwen aan diverse onderzoeksconsortia op het gebied van future farming, waarmee eveneens ingespeeld wordt op nieuwe teelttechnologieën, genetische onderzoekstechnieken, groeitechnieken en koudeplasma-technologie. Hiermee wordt een bijdrage wordt geleverd aan het terugdringen van emissiewaarden, het verminderen van de fijnstof en stikstofdepositie, geuroverlast, resulterend in een gezondere en schonere leefomgeving;
- het opbouwen van concrete triple helix samenwerkingsprojecten met de kennis- en onderwijsinstellingen, lokale en provinciale overheden en het regionale MKB;
- het realiseren van nieuwe spin-offs en ventures binnen het thema evenals een breed regionaal startersprogramma;
- het uitbouwen van de onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur voor future farming met diverse R&D faciliteiten en onderzoekskassen.

<u>Thema 2: Vitaal en gezond</u>

Het hoofddoel van dit thema is het vergroten van de gezonde levensverwachting met aandacht voor gezonde leef- en eetstijlen, preventie beginnend vanaf de vroege jeugd, de bewustwording en op maat ontwikkelde gepersonaliseerde voedingsprogramma's met name in sociaal zwakkere wijken en kernen en anticiperend op de toenemende vergrijzing en vraag naar zorg. De opgedane bewezen en nieuwe inzichten in de Leerstoel Jeugd, Voeding en Gezondheid, Jongeren Op Gezond Gewicht, Your COACH Next Door, Jong Leren Eten, Kids University for Cooking en initiatieven van het mbo en hbo ten aanzien van positieve gezondheid en vitaliteit worden verder gebracht in regionale partnerschappen met betrokken instellingen en gemeenten. Belangrijk in deze initiatieven is een centrale coördinatie van de zorgverlener die samen met het gehele gezin (en dus niet alleen de jongere met overgewicht) in kaart brengt welke ondersteuning nodig is (bijvoorbeeld begeleiding door een diëtist, kinderarts, opvoedondersteuning of begeleid bewegen). Het uitgangspunt is dat kinderen door deze op maat begeleiding een effectieve behandeling krijgen van hun overgewicht en onderliggende problematiek. Zodoende groeien ze gezonder op, met een betere kwaliteit van leven, blijkt uit wetenschappelijk onderzoek (MUMC, 2019). Via de leerstoel worden praktijk en onderzoek gecombineerd. De onderzoekers richten zich in eerste instantie op gezinnen met jonge kinderen (t/m drie jaar) en adolescenten (van 12-18 jaar). Op vragen als 'waarom eten jongeren niet gezond? Houden ze niet van groente en fruit? Weten ze niet wat (on)gezond is of geven ze weinig om hun persoonlijke gezondheid?' is momenteel nog geen

pasklaar antwoord. Er is onderzoek nodig om passende interventies te ontwikkelen die mensen in staat stellen gezonder te gaan eten.

In de periode 2020-2023 wordt er gewerkt aan de volgende subdoelen:

- het terugdringen van de tweede lijnszorg door met lokale burgerinitiatieven en meer tijd voor patiënten in de eerste lijnszorg beter en op maat hulpvragen te beantwoorden;
- het meer bewustmaken van Noord-Limburgse kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar (en hun ouders) over gezonde voeding en leefstijl. Dit doet de Regio enerzijds via educatie en anderzijds door de implementatie van het gezonde basisschool concept en dit ook toe te passen voor andere leeftijdsgroepen;
- het concept van de positieve gezondheid breed en praktisch onder de aandacht brengen bij instellingen en organisaties in de regio Noord-Limburg met diverse communicatieve instrumenten en projecten met partners in de regio waarin ook bewezen concepten als Jongeren op Gezond Gewicht en Your coach next Door in de hele regio verankerd worden.

<u>Thema 3: Talent aantrekken en behouden</u>

Het hoofddoel van dit thema is het structureel versterken van de innovatiekracht van de beroeps- en onderzoekspraktijk vanuit een infrastructuur waar onderwijs, beroepspraktijk en overheid samenwerken aan oplossingen voor actuele vraagstukken en vraagstukken in de toekomst, en het aantrekken, opleiden en behouden van talent voor de regio Noord-Limburg. In de periode 2020-2023 worden vier 'fieldlabs' gerealiseerd door de Regio die aansluiten bij de kracht van de regio:

1. Fieldlab Future farming;
2. Fieldlab Technologische Innovatie (maak/smart industry) & Smart Logistics;
3. Fieldlab Grensoverschrijdend Ondernemerschap;
4. Fieldlab Voeding & Gezondheid.

Deze worden in co-creatie tussen onderwijs, bedrijfsleven en instellingen uitgewerkt rondom actuele casussen, projectvoorstellen, bedrijfsvragen of onderzoekslijnen in een hybride leeromgeving waarin wetenschappers, docenten, studenten en werknemers uit het MKB samen werken en experimenteren met nieuwe technologie en toepassingsgerichte innovaties en procesinnovaties. Alle kennisniveaus (WO-HBO-MBO) gaan in een gezamenlijke leer- en praktijkomgeving aan de slag met vraagstukken uit de regio Noord-Limburg en de beroepspraktijk en bundelen zo de krachten samen met de triple helix partners. Door de sterke relatie met de beroepspraktijk ligt er tevens een goede basis voor het vormgeven van om- en bijscholingstrajecten, (Eu)regionale stages en arbeidsmarkttrajecten gericht op inclusiviteit. Naast het aantrekken van jong nieuw talent zetten deze fieldlabs ook in op de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers van het bestaande MKB door opleiding en training op het gebied van de nieuwe innovaties en nieuwe kennis.

In de periode 2020-2023 wordt er gewerkt aan de volgende subdoelen:

- het opbouwen van vier 'fieldlabs' door de Regio waarin onderwijs, bedrijfsleven/instellingen en overheden nauw samenwerken;
- het leveren van een bijdrage aan het aantrekkelijk maken en houden van de (Eu)regio via stageplekken, afstudeer- en beroepsopdrachten voor studenten van binnen en buiten de regio én door versterkte doorstroming vanuit MBO naar hoger onderwijs te bevorderen;
- het inspelen op vragen uit de regio Noord-Limburg vanuit zowel bedrijfsleven als organisaties door een maatwerk-aanpak te verlenen met een effectieve 1-loketaanpak gekoppeld aan een netwerk dat zorgt voor een matching van de vraag aan de kennis- en onderwijsinstellingen;

- het realiseren van een actueel en toekomstgericht vraag gestuurd regionaal aanbod voor werknemers in, de voor regio Noord-Limburg van belang zijnde, diverse sectoren als het gaat om scholing, bij- en omscholing waarmee een leven lang ontwikkelen praktisch binnen organisaties en bedrijven vorm krijgt;
- het onderling duurzaam borgen van de 'kenniscirculatie' tussen triple helix partners in de regio Noord-Limburg
- het verbeteren van grensoverschrijdende werknemersvaardigheden en ondernemersvaardigheden van op zijn minst de Noord-Limburgse bevolking.

Thema 4: Veilige en leefbare omgeving

Het hoofddoel van dit thema is het realiseren van een veilig woon- en leefklimaat in zowel het buitengebied als stedelijke en dorpse woonmilieus met actieve en vitale leefgemeenschappen, waarbij zowel een preventieve als handhavende aanpak gecombineerd zullen worden ingezet. Het tegengaan van de ondermijnende activiteiten en bewustwording hiervan in de Noord-Limburgse samenleving zal in een gezamenlijke intergemeentelijke aanpak met diverse veiligheidspartners, maar ook ondernemers, buurt- en wijkraden en verenigingen centraal staan. Daarmee wordt gewerkt aan een weerbare samenleving, een weerbare overheid en een gezond en integer ondernemersklimaat in de regio Noord-Limburg. Tegelijkertijd is het thema veiligheid ook nauw verbonden met de leefbaarheid in wijken en dorpen. De leefbaarheid op het platteland staat ten dele juist ook vanwege de grotere economische én demografische transitie onder druk. Tegelijkertijd zijn er ook een aantal wijken in de grotere steden van Noord-Limburg waar de leefbaarheid door hetzij ondermijningspraktijken of drugsgerelateerde criminaliteit onder druk komt te staan. Daarbij kan er sprake zijn van – afhankelijk van het type criminaliteit en de lokale intensiteit van de handhaving – een sterk causaal verband tussen illegale activiteiten in het buitengebied en de stedelijke wooncentra. Een preventie-aanpak met de Keurmerken Veilig Ondernemen/Buitengebied, bewustwording van partners, maar ook een vroegtijdige aanpak beginnend op de basisscholen (bijv. jonge helden aanpak, gelijke kansen in het onderwijs) zullen een extra impuls moeten krijgen om de leefbaarheid in wijken en dorpen te verbeteren.

In de periode 2020-2023 wordt er gewerkt aan de volgende subdoelen:

- het tegengaan en aanpakken van ondermijning via één intergemeentelijk interventieteam voor de regio Noord-Limburg dat zowel een signalerende, coördinerende als handhavende rol vervult binnen de regio;
- ondernemers en inwoners in de regio Noord-Limburg bewust maken en wijzen op de gevaren van ondermijnende criminaliteit en waarbij praktische maatregelen op maat (o.a. Keurmerken Veilig Buitengebied, deur-aan-deur-campagnes, voorlichtingsbijeenkomsten) per gebied, wijk of gemeente met betrokkenen geïmplementeerd worden;
- het realiseren van een versterkte informatiepositie van gemeenten en veiligheidspartners door het toepassen van innovatieve controle- en handhavingsmethoden om daarmee ook gerichte interventiestrategieën uit te voeren alsook door het ontwikkelen van een 'data driven' aanpak, en daarbij ook de strategische samenwerking te benutten van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg (RIEC Limburg), de nationale politie, de Brightlands-campussen en de opgedane inzichten in de City Deal 'Zicht op ondermijning';
- het vergroten van de meldingsbereidheid van inwoners, (internationale) werknemers en ondernemers in de regio Noord-Limburg via o.a. meld misdaad anoniem en afspraken over de opvolging daarvan;
- het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten in de regio Noord-Limburg door in brede zin de problematiek beter in kaart te brengen en hier ook een gerichte aanpak op te

formuleren o.a. op het terrein van huisvesting, taalcursussen, informatiepositie en rechten, alsook het tegengaan van uitbuiting en misbruik.

Thema 5: Grensoverschrijdende samenwerking met Niederrhein

Het hoofddoel van dit thema is een impuls en versnelling geven aan de grensoverschrijdende samenwerking tussen de regio Noord-Limburg en de regio Niederrhein enerzijds door een economische duurzaamheidsagenda en concreet uitvoeringsprogramma op te stellen en anderzijds concrete projecten uit te voeren. Het afgeleide doel is om van een vooral incidentele projectgestuurde samenwerking te komen tot een structurele strategische samenwerking. De inhoudelijke samenwerking zal zich concentreren op de complementariteit van beide grensregio's op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

In de periode 2020-2023 wordt er gewerkt aan de volgende subdoelen:

- het nadere verkennen van de mogelijkheden om in triple helix verband samen te werken, gericht op duurzaamheid en circulariteit (grondstoffen, reststromen, future farming en 'gezonde' en circulaire bouw);
- het uitvoeren van een behoeftepeiling en haalbaarheidsonderzoek naar het realiseren van een gezamenlijke grensoverschrijdende 'duurzaamheidsfaculteit' onder de diverse onderwijsorganisaties (VO t/m WO), bedrijfsleven en overheidspartners.
- Grensoverschrijdende samenwerking realiseren in concrete projecten die voortkomen uit de grensoverschrijdende proeftuin van het IBP Regionale Economie.

Artikel 3 – Beoogde resultaten

Partijen beogen met de Regio Deal Noord-Limburg de volgende resultaten te behalen per thema:

Thema 1: Future Farming

Activiteiten en beoogde resultaten voor de periode 2020-2023:

- Ontwikkelen van 6 onderzoeksconsortia op het gebied van 'future farming';
- aanhaking van tenminste 50 MKB'ers waarmee regionale kennisverankering op dit thema verder plaatsvindt;
- een groei van 20 à 30 onderzoekers op het gebied van 'future farming' op de Brightlands Campus Greenport Venlo onder meer via het Brightlands Institute for the Future of Farming;
- het realiseren van nieuwe onderzoeksinfrastructuur (shared facilities) met een omvang van circa 3.000 m2 en onderzoekskassen met een omvang van circa 5.000 m2, waarvan het (Eu)regionale MKB en instellingen actief gebruik maakt;
- het versterken van de onderwijs-onderzoekslijnen en actief de verbinding leggen met de vier fieldlabs van de samenwerkende onderwijsinstellingen (thema 3 talent);
- het uitbouwen van starters- en spin-off-programma BL.INC+ na 2020 gericht op acceleratie van groei-ideeën, innovatie- en acquisitie-instrument en versterking van het regionale ecosysteem. Deelname van 75 bedrijven/initiatieven in periode 2020-2022 in 6-8 cycli waarvan er minimaal 18 projecten/business opportunities uitrollen. Het realiseren van minimaal 3 nieuwe spin-offs / ventures op het thema van future farming.

Thema 2: Vitaal en gezond

Activiteiten en beoogde resultaten voor de periode 2020-2023:

- 25 huisartsenpraktijken in de regio Noord-Limburg werken volgens het concept van Positieve Gezondheid waarmee de verwachting is dat in de huisartspraktijken het aantal verwijzingen naar de tweede lijn afneemt, het aantal diagnostische tests en het aantal

medicatie voorschriften desondanks niet gestegen is tot meer dan 75% van het niveau van begin 2020 en met lokale burgerinitiatieven meer hulpvragen beantwoord kunnen worden;
- door de inzet educatieve 'leerstaten' ontwikkeld o.a. vanuit de leerstoel Voeding, Gezondheid en Jeugd worden er per jaar minimaal 3.000 Noord-Limburgse kinderen in de leeftijdsgroep 8-12 bereikt voor gevalideerde voedseleducatie, uitbreidend naar andere leeftijdsgroepen (t/m adolescentie);
- de doorontwikkeling van het Test & Taste centrum, gericht op concept- en productontwikkeling door onderzoekers, bedrijven en consumenten en patiënten (bijv. smaaktesten met testpanels). De smaaktesten zijn een onderdeel, maar het stuk concept- en productontwikkeling ook. Voor het Test & Taste Center, waar smaaktesten als onderdeel van productinnovatie kunnen plaatsvinden, zullen eindgebruikers/consumenten deelnemen en zal tevens ook het smaakgevoel van kinderen nader onderzocht kunnen worden;
- tenminste 12 gezondheidscafés op verschillende locaties in de regio Noord-Limburg en 10 webinars;
- een roadtour Positieve Gezondheid waarbij tenminste 20 organisaties betrokken zijn;
- drie grote netwerkevents rondom het thema gezondheid voor geïnteresseerden en een smaaktour en leefstijlen events voor 30 Noord-Limburgse basisscholen over diverse gezondheidsaspecten;
- op een achttal locaties in de regio Noord-Limburg worden fysieke ontmoetingsplekken ingericht waar burgers, initiatiefnemers en partners ervaringen, ideeën, vragen en initiatieven kunnen delen en uitwisselen op het gebied van positieve gezondheid;
- tussen verschillende partners van onder andere De Gezonde Basisschool van de Toekomst (in Noord-Limburg) en het programma Jongeren Op Gezond Gewicht Limburg / Your Coach Next Door (JOGGL/YCND), Stichting Gezondste Regio en eventuele andere onderwijsinitiatieven in het mbo en hbo en de Brightlands Campus Greenport Venlo wordt actief samengewerkt en onderling de synergie opgezocht;
- tenminste met 10 bedrijven per jaar zijn gesprekken gevoerd om nadere afspraken te maken over onderzoek, een verbeterplan en structurele samenwerking ten aanzien van vitaliteit op de werkvloer.
- er worden drie pilotprojecten rondom het thema 'korte ketens' en nieuwe samenwerkingsvormen gerealiseerd tussen partners in de landbouw en hun omgeving;
- opgedane ervaringen worden ook breed gedeeld, o.a. ook in de samenwerking binnen Limburg met de verschillende Brightlands-campussen, maar ook de in september 2019 gestarte strategische samenwerking tussen Brightlands en het ministerie van Defensie op het gebied van bijvoorbeeld gezonde voeding, future food en metabolisme.

<u>Thema 3. Aantrekken en behouden talent</u>

Activiteiten en beoogde resultaten voor de periode 2020-2023:

Het hoofdresultaat is het realiseren van vier 'fieldlabs' door de Regio op het gebied van 'future farming', technologische innovatie & slimme logistiek, voeding & gezondheid en grensoverschrijdend ondernemerschap, die via 1 loket voor ondernemers en organisaties te benaderen zijn. Deze 'fieldlab-aanpak' resulteert in:

- Tenminste 120 afstudeer-, stage- en beroepsopdrachten per studiejaar in de (Eu)regio (eind 2022: 250) bij ongeveer 50 bedrijven en/of instellingen;
- 25 R&D/praktijkprojecten en hybride leeromgevingen gerealiseerd op jaarbasis, waarin onderwijsniveaus onderling (MBO/HBO/WO), leren/werken (onderwijs/bedrijfsleven), multidiciplinair en cross-sectoraal, werkenden/(bij/om)scholing, kernbegrippen zijn. Eind 2022 zijn er in totaal ongeveer 60 projecten/leeromgevingen gerealiseerd.

- het realiseren van 4 à 5 doorstroom- en excellentieprogramma's voor MBO-studenten in het hoger onderwijs;
- het realiseren van een tenminste 5 langer lopende onderzoekslijnen voor zowel MBO- als hoger onderwijs-studenten waar meerdere practoraten, lectoraten en leerstoelen aan verbonden zijn;
- het realiseren van tenminste 20 cursussen/kennisevents/studium generale voor werkenden in het kader van leven lang ontwikkelen op de vier aandachtsvelden van de fieldlabs in samenwerking met regionale partners en bedrijfsleven;
- in totaal worden in de periode 2020-2023 bij de gezamenlijke fieldlabs naar verwachting minimaal 50 MKB bedrijven betrokken en minimaal 75 innovaties en/of co-creaties gerealiseerd in publiek private samenwerking.
- het realiseren van een effectieve en efficiënte 1-loket benadering van het regionale bedrijfsleven en instellingen om snel en naar tevredenheid gecoördineerd te kunnen handelen en de kenniscirculatie, en afstemming van trainingen, cursussen en valorisatie in de regio Noord-Limburg verder te versterken;
- het opstellen van een aanpak voor duurzame verankering van de fieldlabs en het borgen van structurele kenniscirculatie in de regio Noord-Limburg. Daarvoor ook een model ontwikkelen van fieldlabs en incl. monitoring zodat er ook opschaling in de toekomst mogelijk is;
- actief ook de verbinding leggen met andere relevante initiatieven en faciliteiten in de regio zoals de Centers voor Innovatief Vakmanschap (CIV's), Centers of Expertise (CoE's) en Brightlands (diverse campussen en instituten) om het kennislandschap in Noord-Limburg verder te verstevigen.

<u>Thema 4. Veilige en leefbare omgeving</u>
Activiteiten en de beoogde resultaten voor de periode 2020-2023:

- Het instellen van één intergemeentelijk interventieteam voor de regio Noord-Limburg dat diverse initiatieven (zoals hieronder genoemd) in het tegengaan van ondermijnende criminaliteit aanjaagt en coördineert. Dit in afstemming met de verschillende (veiligheids)partners en waarmee tevens een sterkere informatiepositie opgebouwd wordt voor effectievere interventiestrategieën;
- een jaarlijkse controle van ongeveer 180 panden door handhavende instanties, samengebracht in het intergemeentelijke interventieteam, en door praktijkervaringen aanpak en selectie verder jaarlijks bij te stellen en waar nodig accenten te verleggen c.q. te intensiveren;
- het realiseren van 6 à 8 'Keurmerken Veilig Buitengebied' in de regio Noord-Limburg op basis van de reeds opgedane ervaringen op nog nader te kiezen locaties in overleg met betrokkenen zoals politie, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), Platform Veilig Ondernemen, RIEC Limburg, ondernemers- en brancheverenigingen, wijkraden en anderen;
- eerste ervaringen opdoen met het toepassen van 3 à 5 innovatieve controle- en handhavingsmethoden die vanuit juridisch en privacy-technisch oogpunt voldoen aan de geldende regelgeving;
- het uitvoeren van een brede bewustwordingscampagne waarbij een 15 voorlichtingsbijeenkomsten worden georganiseerd voor ondernemers en gemeenten, 15 laagdrempelige publieksacties o.a. gericht op het herkennen van ondermijnende criminaliteit evenals de mogelijkheden van 'meld misdaad anoniem' en een huis-aan-huiscampagne; Gaandeweg de campagne richt deze zich steeds specifieker op een bepaald gebied, thema of branche (op inhoud ook aansluitend bij de andere initiatieven;.

- het sluiten van een convenant met NL Confidential zodat de 'meld misdaad anoniem'-meldingen beschikbaar komen voor de bevoegde instanties en daarmee informatiepositie verstevigd wordt;
- het opstellen van een regionaal (ondermijnings)beeld in nauwe samenwerking met het RIEC Limburg met als specifiek thema arbeidsmigranten ('internationale kenniswerkers') als dader en slachtoffer in Noord-Limburg, waarin ook de aspecten van knelpunten in de huisvesting evenals taalbarrières aan de orde komen. Vervolgstap is om op basis hiervan tot een gezamenlijke en gerichte aanpak te komen;
- het ontwikkelen van een 'data-driven' aanpak om daarmee - binnen de daarvoor geldende privacy-regelgeving - vervolgens te experimenteren in twee wijken waarin het thema veiligheid een belangrijk aandachtspunt is. De aanpak kan bij positieve resultaten vervolgens (op onderdelen) worden uitgerold naar andere gebieden.

Thema 5. Grensoverschrijdende samenwerking

Activiteiten en beoogde resultaten voor de periode 2020-2023:

- Een vastgestelde gezamenlijke economische agenda en bijbehorend uitvoeringsprogramma tussen de grensregio's Noord-Limburg en Niederrhein op het gebied van duurzaamheid en circulariteit;
- het realiseren van concrete projecten voortkomend uit de Interbestuurlijke (IBP) proeftuin Regionale Economie voor vernieuwende en effectieve overheids- en triple helix samenwerking tussen de beide grensregio' en waarvan de opbrengsten en ervaringen ook via een handreiking actief gedeeld wordt met andere grensregio's. Daarbij wordt gedacht aan het uitvoeren van concrete projecten op het gebied van grondstoffen en reststromen, 'future farming' en 'gezonde' gebouwen, voortbouwend op reeds opgedane ervaringen en initiatieven waar zowel aan Nederlandse als Duitse zijde gezamenlijke dynamiek zit;
- een grensoverschrijdende impuls geven aan tenminste 4 bestaande projecten in triple helix verband die door hun innovatieve kracht bijdragen aan (radicale) innovaties gericht op transitieopgaven. Hiervoor worden vouchers opgesteld;
- het uitvoeren van een behoeftepeiling in het realiseren van een gezamenlijke 'duurzaamheidsfaculteit' onder de diverse onderwijsorganisaties, ondernemers, ondernemersverenigingen en anderen;
- op basis van de haalbaarheidsstudie en bij positieve besluitvorming zal een Nederlands-Duitscurriculum opgesteld worden waarin o.a. de maximaal te bereiken studiepunten, inhoudelijke lijnen, huisvesting/locatie en communicatiestrategie en de relatie en samenwerking met andere onderwijsinstellingen aan de orde zullen komen;
- actieve kennisdeling met het Fieldlab grensoverschrijdend ondernemerschap (thema 3).

Artikel 4 – Inzet en aanpak

Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet om de beoogde resultaten van Regio Deal Noord-Limburg te realiseren, waarbij de Regio uitvoering geeft aan de aanpak van de Regio Deal zoals uitgewerkt in dit artikel.

De Regio Deal Noord-Limburg staat niet op zichzelf. Waar dat van meerwaarde is, organiseren Rijk en Regio samenhang met andere ontwikkelingen en regio's, zoals Noordoost Brabant, het IBP Vitaal Platteland Zuidoostelijke Zandgronden en de NOVI (De Peel).

Om de ambitie, doelen en beoogde resultaten van de Regio Deal Noord-Limburg te realiseren zetten Partijen zich in om in gezamenlijkheid uitvoering te geven aan de vijf thema's, zoals onder artikel 2 beschreven. Elk thema kent een specifieke aanpak. Rijk en Regio zetten zich in om de samenhang tussen deze thema's te bewaken en themaoverstijgend leren te ondersteunen. Bij de

uitvoering van de verschillende thema's worden steeds de regionale sleutelspelers betrokken uit het onderwijs, overheid, bedrijfsleven en de maatschappij.

De uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg vindt plaats door verschillende partners in de regio Noord-Limburg. Per thema alsook per project zijn een trekker aangewezen, die inhoudelijk het meest affiniteit heeft met dit thema.

Thema 1: Future Farming
- Regio Noord-Limburg en Provincie Limburg vervullen een coördinerende rol via programmamanagers en benoemen op bestuurlijk niveau verantwoordelijke portefeuillehouders; EZK, LNV, BZK en OCW zetten zich in om de regio aan te helpen sluiten bij het inzichtelijk maken, bespreken en versterken van de samenhang van de Regio Deal-initiatieven met de nationale beleidskaders (o.a. ten aanzien van het topsectorenbeleid, kennisagenda's, kringlooplandbouw, voorlopig NOVI-gebied de Peel en agrifood) en (inter)nationale kenniscentra en de Regionale Innovatie Strategie 3 Zuid;
- bij activiteiten onder dit thema worden verscheidene partners in de regio betrokken, waaronder kennisinstellingen, ondernemers, banken, een regionale ontwikkelingsmaatschapij;
- EZK en LNV denken met de Regio mee bij het ontwikkelen van de complementaire positie van Greenport Venlo ten opzichte van de andere kennis- en ontwikkelcentra in de agrarische hoek. Daarbij gaat het ook om inzicht te bieden in de mogelijkheden om voor regionale (ondernemers)initiatieven in het gebruik maken van het nationaal instrumentarium en het positioneren van de Brightlands Campus Greenport Venlo als waardevol kenniscentrum en Noord-Limburg als belangrijke kennisregio ten aanzien van de 'the future of farming' en het regionaal toepassen van kringlooplandbouw inspelend op het nationale beleid.

Thema 2: Vitaal en gezond
- Regio Noord-Limburg en Provincie Limburg coördineren de uitvoering van dit thema via programmamanagers en wijzen op bestuurlijk niveau verantwoordelijke portefeuillehouders aan.
- Bij activiteiten onder dit thema worden verscheidene partners uit de regio betrokken, waaronder Stichting Gezondste Regio 2025, ondernemers in de zorgsector en Brightlands Campus Greenport Venlo;
- LNV vervult binnen het Rijk een coördinerende rol richting andere departementen voor concrete vragen die de Regio heeft rond Rijksbeleid dat raakt aan het thema Vitaal en gezond;
- waar relevant stelt het Rijk haar netwerk rond vitaal en gezond ter beschikking, waarlangs de regio de ervaringen en opgedane kennis kan delen die zij opdoen in projecten in de thema, zoals in de leerstoel Voeding, gezondheid en Jeugd de Noord-Limburgse insteek voor De Gezonde Basisschool van de Toekomst en het initiatief van vernieuwende huisartsenzorg in relatie tot burgerinitiatieven en het verplaatsen van de tweede lijns-zorg naar de eerste lijn en soms zelfs naar de thuissituatie. Daarmee wordt ook actief in gespeeld op de nationale hoofdlijnenakkoorden die het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport met o.a. de huisartsen heeft afgesloten evenals het Nationale Preventieakkoord waarin gezonde voeding ook een belangrijke rol speelt.

Thema 3: Talent aantrekken en behouden
- Regio Noord-Limburg en Provincie Limburg coördineren de uitvoering van dit thema via programmamanagers en wijzen op bestuurlijk niveau verantwoordelijke portefeuillehouders aan;

- bij activiteiten onder dit thema worden verscheidene partners uit de regio betrokken, waaronder de onderwijsinstellingen, regionale ondernemersverenigingen en een regionale ontwikkelingsmaatschappij;
- OCW en de Regio werken samen aan het behoud van een brede onderwijsstructuur in Noord-Limburg. Juist de samenwerking tussen alle onderwijsinstellingen van basisschool tot academisch onderwijs is voor een regio met teruglopende leerlingenaantallen door de demografische ontwikkeling cruciaal. Het faciliteren van doorlopende leerroutes en ondersteuning bij het aansluiten op (rijks)regelingen zoals Leven lang ontwikkelen is belangrijk en het over en weer actief meedenken enerzijds over oplossingen tussen instellingen en anderzijds over de verschillende onderwijskolommen heen ook;
- OCW en EZK werken samen met de Regio aan het oplossen van concrete vraagstukken die ontstaan bij het faciliteren/ stimuleren van de positie van hoger-onderwijs-instellingen in de regionale ecosystemen. Niet alleen op projectniveau maar ook aandacht voor de (meer structurele) investeringen die nodig zijn om een verbindende rol te kunnen spelen. BZK vervult een ondersteunende rol als het gaat om grensoverschrijdende aspecten van onderwijssamenwerking;
- OCW en EZK werken samen met de Regio aan een blijvende inzet op techniek over de sectoren heen in het Techniekpact om de ontwikkelingen in Noord-Limburg te ondersteunen;
- EZK zet zich in om de Regio aan te sluiten op, het landelijke netwerk voor fieldlabs Smart Industry, zodat vanuit complementariteit en regionale specialisatie meerwaarde kan worden gegeneerd.
- LNV zet zich waar nodig in om het groene onderwijs te verbinden aan de Regio Deal.

Thema 4: Veilige en leefbare omgeving
- Regio Noord-Limburg en Provincie Limburg coördineren de uitvoering van dit thema via programmamanagers en wijzen op bestuurlijk niveau verantwoordelijke portefeuillehouders aan.
- Bij activiteiten onder dit thema worden onder andere de volgende partners uit de regio betrokken: Politie Eenheid Limburg, Openbaar Ministerie, RIEC Limburg, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), Platform Veilig Ondernemen (PVO) Limburg
- JenV en BZK zetten zich in om de beschikbare kennis en ervaringen die elders in het land zijn opgedaan rond ondermijning en andere relevante veiligheidsthema's te delen met de Regio, zoals de City Deal Ondermijning.
- JenV en de Regio zetten zich samen met de regionale veiligheidspartners in om samen de ervaringen elders rondom Taskforces Ondermijning in Nederland evenals de nationale netwerken en ervaringen te benutten voor de aanpak in Noord-Limburg. In nauwe samenwerking met het landelijke LIEC alsook de andere regionale RIEC's wordt bezien hoe kennis, data en regionale informatie aanvullend op de reeds beschikbare data benut kan worden om te komen tot een gerichte en effectieve aanpak.
- Bij de uitwerking van projecten betrekt de Regio nadrukkelijk de ervaringen die in regio's zijn opgedaan uit bijvoorbeeld de projecten vanuit het nationale Ondermijningsfonds, zoals het werken met interventieteams, de aanpak van criminaliteit en illegale bewoning op vakantieparken, en het betrekken van brancheorganisaties in het bundelen van de krachten tegen ondermijning.

Thema 5: Grensoverschrijdende samenwerking
- Regio Noord-Limburg en Provincie Limburg vervullen een coördinerende rol via aangewezen programmamanagers en benoemen op bestuurlijk niveau verantwoordelijke portefeuillehouders.

- Bij activiteiten onder dit thema worden verscheidene partners in de regio betrokken, waaronder onderwijsinstellingen, gemeente Venlo, Euregio Rijn-Maas-Noord, Stadt Krefeld, Stadt Mönchengladbach, Kreis Viersen en regionale ontwikkelingsmaatschappijen.
- BZK en EZK zetten zich in om samen met de Regio de wederzijdse uitwisseling en toetreding van zowel Noord-Limburgse ondernemers op de Duitse markt als vice versa te vergemakkelijken. De Regio, BZK overige relevante departementen zetten zich daarom in om belemmeringen in wet- en regelgeving in gezamenlijkheid te identificeren, te concretiseren, te bespreken en te zoeken naar pragmatische oplossingsrichtingen.
- Noord-Limburg betrekt Niederrhein en samen benutten zij de samenwerking tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen op basis van onder meer de Grenslandagenda en jaarlijkse Grenslandconferentie om de ambities en doelen van deze Regio Deal te realiseren en verdere strategische grensoverschrijdende samenwerking tussen Noord-Limburg en Niederrhein te realiseren, bijvoorbeeld door op MBO- en HBO-niveau de grensoverschrijdende complementariteit nader te verkennen en programma's voor op te zetten. OCW en BZK dragen hier aan bij, op initiatief van de Regio.
- OCW en BZK staan ervoor open problemen op het gebied van diploma (h)erkenning te bespreken met hun Duitse counterparts en verwelkomen samenwerking tussen mbo-colleges aan weerszijden van de grens.
- EZK, BZK werken samen met de Regio en haar partners aan de Interbestuurlijke (IBP) proeftuin in Noord-Limburg voor de regionale economische samenwerking en de bijbehorende governance met de Duitse partners.

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Noord-Limburg

Artikel 5 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal Noord-Limburg. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Noord-Limburg zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de ambitie, het doel, de beoogde resultaten en de aanpak van de Regio Deal Noord-Limburg zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 4. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van de regio Noord-Limburg te realiseren.
2. LNV reserveert maximaal € 17,5 mln. inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	**Bedrag**
Thema 1: 'Future farming'	€ 8,75 mln.
Thema 2: 'Vitaal en gezond'	€ 3,0 mln.
Thema 3: 'Talent'	€ 3,0 mln.
Thema 4: 'Veilige en leefbare omgeving'	€ 1,375 mln.
Thema 5: 'GROS'	€ 1,375 mln.
Rijksbijdrage totaal maximaal	**€ 17,5 mln.**

3. De Regio reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 17,5 mln. aan regionale publieke cofinanciering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	**Bedrag**
Thema 1: 'Future farming'	€ 8,75 mln.

Thema 2: 'Vitaal en gezond'	€ 3,0 mln.
Thema 3: 'Talent'	€ 3,0 mln.
Thema 4: 'Veilige en leefbare omgeving'	€ 1,375 mln.
Thema 5: 'GROS'	€ 1,375 mln.
Regionale publieke cofinanciering totaal	**€ 17,5 mln.**

4. De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, een gewijzigde verdeling afspreken. Op deze wijziging van Regio Deal Noord-Limburg is artikel 12, derde lid, van toepassing.
5. De in het derde lid opgenomen indicatieve verdeling van de regionale publieke cofinanciering geeft de uitsluitend de intenties weer van de regionale (publieke) partners. Voor zover gedurende de looptijd van de Regio Deal Noord-Limburg deze indicatieve verdeling wijzigt kunnen die wijzigingen in afwijking van artikel 12 ter kennisname aan het Rijk-Regio-overleg worden overgelegd.

Artikel 6 - Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Noord-Limburg de Provincie Limburg de rol zal vervullen van regiokassier. De uitvoeringsactiviteiten zullen opgenomen worden in de reguliere Planning en Control-cyclus van de Provincie Limburg inclusief de verantwoording conform Specifieke Uitkering Regio Deals derde tranche.

3. Governance uitvoering Regio Deal Noord-Limburg

Artikel 7 - Rijk–Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Noord-Limburg en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Dit Rijk-Regio-overleg zorgt voor de coördinatie van de inzet van Partijen in het kader van de uitvoering van Regio Deal Noord-Limburg, de daarbij behorende uitwisseling van informatie en voor het bespreken van de voortgang, inclusief de in artikel 8 bedoelde monitoring.
2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, uiterlijk in de maand september, ten behoeve van de bespreking van de in artikel 8, tweede lid, bedoelde jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal Noord-Limburg.
3. Het Rijk-Regio-overleg formuleert en bewaakt de kaders waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg plaatsvindt.
4. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:
   a. vanuit de ministeries van het Rijk:
      i. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
      ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties;
      iii. Justitie en Veiligheid;
      iv. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
      v. Economische Zaken en Klimaat.
   b. vanuit de Regio:
      i. Provincie Limburg;
      ii. Regio Noord-Limburg;

5. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze. Voor de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg maakt het Rijk-Regio overleg hiertoe nadere werkafspraken en legt deze vast. LNV voert het secretariaat van het overleg.

4. Monitoring, evaluatie en communicatie Regio Deal

Artikel 8 – Monitoring en evaluatie

1. Monitoring van de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg als geheel vindt plaats op twee niveaus:
   a. op het niveau van de concrete initiatieven en projecten;
   b. op het niveau van de in artikel 3 genoemde beoogde resultaten en beleidsindicatoren.
2. Op basis van deze monitoring voert provincie Limburg een nulmeting uit, uiterlijk in het voorjaar van 2021, en stelt provincie Limburg éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op over het daarvoor voorafgaande jaar. Hierin wordt melding gemaakt van:
   a. de voortgang van de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg aan de hand van de in artikel 2 genoemde thema's;
   b. de behaalde resultaten aan de hand van de in artikel 3 genoemde beoogde resultaten;
   c. de voortgang van de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg aan de hand van de meerjarige projectenplanning.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt (in concept) voor 15 juli van ieder jaar overgelegd aan het Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken provinciale staten en gemeenteraden informeren. LNV gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
5. De provincie Limburg evalueert de uitvoering en werking van de Regio Deal Noord-Limburg binnen acht maanden na afronding van deze Regio Deal en maakt daarvan een eindevaluatie op conform de in het tweede lid onder a tot en met c genoemde onderdelen. Provincie Limburg legt de eindevaluatie uiterlijk 1 september 2024 voor aan het Rijk-Regio-overleg.
6. Ten behoeve van de evaluatie van de Regio Portefeuille voert het Planbureau voor de Leefomgeving een lerende evaluatie uit. De Regio neemt hieraan deel.
7. Ten behoeve van de monitoring van de arrangementen voor besluitvorming, afstemming, samenwerking en meer in het algemeen sturing, die nodig zijn voor de uitvoering van de Regio Deals op regionaal en op rijksniveau, hebben BZK en LNV een Monitoringstraject Governance opgezet. De Regio neemt hieraan deel.

Artikel 9 – Communicatie

1. Partijen communiceren eensluidend over de Regio Deal Noord-Limburg. Hiertoe wordt gewerkt met een kernboodschap. De kernboodschap is: *'Met de Regio Deal Noord-Limburg wordt een stevige gezamenlijke impuls gegeven aan een gezond, ondernemend en veilig Noord-Limburg'*
2. De communicatie over de Regio Deal Noord-Limburg verloopt primair vanuit de regio door de Regio (Provincie en Regio Noord-Limburg). Het Rijk draagt de kernboodschap ook uit via zijn eigen kanalen.
3. Er wordt een gezamenlijk communicatieplan besproken en nader afgesproken door het in artikel 7 bedoelde Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Noord-Limburg vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in het kader van de Regio Deal Noord-Limburg.

5. Slotbepalingen

Artikel 10 - Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 11 - Gegevenswisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheim houden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacy gevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 12 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek heeft kenbaar gemaakt aan het programmateam Regio Portefeuille LNV. Het programmateam Regio Portefeuille LNV informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan het programmateam Regio Portefeuille LNV kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze Regio Deal gehecht.

Artikel 13 - Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Noord-Limburg met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Noord-Limburg krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 14 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Noord-Limburg als nieuwe partijen toetreden tot deze deal.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Noord-Limburg wordt gericht aan het programmateam Regio Portefeuille LNV. Het programmateam informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen aan het programmateam Regio Portefeuille LNV kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de

status van Partij van de Regio Deal Noord-Limburg en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.

4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Noord-Limburg gehecht.

Artikel 15 – Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in de Regio Deal Noord-Limburg niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 16 - Counterparts

De Regio Deal Noord-Limburg kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 17 - Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Noord-Limburg.

Artikel 18 – Inwerkingtreding en looptijd

Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2023.

Artikel 19 - Openbaarmaking

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. LNV rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

** Handtekeningenpagina's (15) volgen**

Plaats: Den Haag
Datum:

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Carola Schouten

Plaats: Den Haag
Datum:

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren

Plaats: Den Haag
Datum:

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. R.W. Knops

Plaats: Den Haag
Datum:

De Minister van Justitie en Veiligheid
De heer F.B.J. Grapperhaus

Plaats: Den Haag
Datum:

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven

Plaats: Den Haag
Datum:

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer

Plaats:
Datum:

Het College van Gedeputeerde staten van de provincie Limburg
Namens deze: de heer drs. Th. J.F.M. Bovens, Commissaris van de Koning

Plaats:
Datum:

het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Beesel
namens deze: De heer B.C.M. Vostermans, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen
Namens deze: mevrouw M.H.E. Pelzer, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Gennep
Namens deze: de heer W.I.I. van Beek, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas
Namens deze: de heer R.F.I. Palmen, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Mook en Middelaar
Namens deze: de heer mr. drs. W. Gradisen, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Peel en Maas
Namens deze: mevrouw W.J.G. Delissen-Van Tongerlo, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Venlo
Namens deze: de heer A.S. Scholten, burgemeester

Plaats:
Datum:

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Venray
Namens deze: de heer L.M.C. Winants, burgemeester